

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра публічного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 09 » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИКИ

для студентів

спеціальності	081 Право
освітнього рівня	другого (магістерського)
освітньої програми	081.00.01 Право

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 0339/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціала)
« _____ » _____ 2023 р.

Київ – 2023

Розробники:

Чаплик Оксана Іванівна, к.ю.н., доцент кафедри публічного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

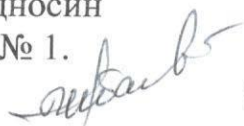
Викладачі:

Чаплик Оксана Іванівна, к.ю.н., доцент кафедри публічного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного права Факультету права та міжнародних відносин

Протокол від « 1 » вересня 2023 року № 1.

Завідувач кафедри публічного права

(Ганна ВЛАСОВА)

Робочу програму погоджено з керівником проектної групи освітньої програми 081.00.01 Право

2023 р.

Гарант освітньої програми

(Петро МАТВЄЄВ)

Робочу програму перевірено

2023 р.

Заступник декана

(Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИКИ		
<i>Вид дисципліни</i>	обов'язкова	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	4 / 120	
<i>Курс</i>	1	
<i>Семестр</i>	1	
<i>Кількість змістових модулів з розподілом</i>	1	
<i>Обсяг кредитів</i>	4	4
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	120	120
<i>Аудиторні</i>	32	20
<i>Модульний контроль</i>	8	
<i>Семестровий контроль</i>	30	
<i>Самостійна робота</i>	50	100
<i>Форма семестрового контролю</i>	Екзамен	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Проблеми теорії права та юридичної практики» призначений для поглибленого вивчення теоретичної юриспруденції, на рівні сучасної юридичної науки, з метою подолання розриву між наукою і вищою освітою. Дана програма розрахована на викладання для студентів, вже знайомих зі стандартним набором питань, які охоплюються курсом «Теорія держави і права». Вона орієнтована на ідеї і цінності прав та свобод людини і громадянина, панування права, громадянського суспільства і правової держави. Разом з тим значна увага приділяється сучасним інтерпретаціям традиційних питань юридичної догматики. Сучасний стан науки теорії держави і права характеризується різноманітністю вивчення багатьох юридичних понять і підходів щодо побудови юридичних конструкцій і класифікація юридичних явищ. Розглядаються основні класичні та постнекласичні правові теорії, які найбільш суттєво вплинули на практику державотворення і формування правових систем. Доцільним є вивчення інтегрального поняття права і не зводити його лише до одного з «одномірних» типів праворозуміння, що характерно для багатьох курсів з цієї дисципліни. Саме цим обумовлено вивчення різних підходів до процесів походження права і держави. Сучасні виклики вимагають підготовку фахівців з розвинутою культурою права, ціннісно-орієнтованим мисленням, націленим на зовнішню критику права та юридичних дій

Основні завдання курсу – це систематичне викладення всіх основних проблем теоретичної та практичної юриспруденції, їхніх сучасних наукових інтерпретацій, і на такій основі:

- відновлення і закріплення загальних уявлень студентів про право і державу, їхніх формах і ролі в житті суспільства, перетворення цих уявлень в поглиблені, системні знання про державно-правові матерії та її рух;
- формування вміння юридично мислити, аналізувати, узагальнювати та застосовувати здобуті професійні знання, виявляти і вирішувати різноманітні загальні та галузеві, як теоретичні, так і практичні проблеми права і держави;
- навчання студентів методології пізнання права та держави на основі знання юридичних категорій та доктринальних принципів права;
- подолання апологетичного ставлення до законодавства, вироблення навичок критичного осмислення законів, тлумачення юридичних текстів в дусі основних правових цінностей.

3. Результати навчання за дисципліною

За результатами вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- методологічні основи наукового розуміння права та державно-правових явищ;
- понятійний та категоріальний апарат теорії права;
- проблеми засобів правового впливу та реалізації і ефективності норм права;
- сучасні підходи до праворозуміння;
- про основні види прогалин у праві, юридичних колізіях і основні способи їх усунення та подолання;

уміти:

- виявляти та вирішувати різноманітні загальні та галузеві як теоретичні так і практичні проблеми права;
- використовувати у практичній діяльності загально юридичну методологію.

Відповідно до освітньої програми 081.00.01 «Право» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 081 Право, дисципліна забезпечує формування таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК) –

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК) –

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовної діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Відповідно до освітньої програми 081.00.01 «Право» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 081 Право, дисципліна забезпечує формування таких результатів навчання:

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	Усього	у тому числі					Самост. робота
л.		с.	пр.	лаб.	інд.		
Модуль 1							
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Праворозуміння	7	2	-				5
Тема 2. Джерела і форми права як правові цінності: проблеми доктринального розуміння та практики реалізації	11	2	2	2			5
Модульний контроль 1	2						
Разом за змістовим модулем 1	20	4	2	2			10
Змістовний модуль 2							
Тема 3. Правоутворення та правотворчість: проблемні аспекти	13	4	2	2			5
Тема 4. Актуальні проблеми юридичної діяльності та юридичної практики	7	2	-	-			5
Модульний контроль 2	2						
Разом за змістовим модулем 2	22	6	2	2			10
Змістовний модуль 3							
Тема 5. Сучасні проблеми засобів правового впливу	12	-	2	-			10
Тема 6. Дія законів в часі, просторі та за колом осіб: проблеми теорії та практики	14	2	2	-			10
Модульний контроль 3	2						
Разом за змістовим модулем 3	28	2	4				20
Змістовний модуль 4							
Тема 7. Актуальні проблеми реалізації та ефективності норм права	9	2	-	2			5
Тема 8. Проблеми усунення та подолання правових колізій і прогалин у праві	9	2	-	2			5
Модульний контроль 4	2						
Разом за змістовим модулем 4	20	4		4			10
Семестровий контроль	30						
Усього годин	120	16	8	8			50

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	Усього	у тому числі					Самост. робота
л.		с.	пр.	лаб.	інд.		
Модуль 1							
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Праворозуміння	11	1	-				10
Тема 2. Джерела і форми права як правові цінності: проблеми доктринального розуміння та практики реалізації	15	1	2	2			10
Разом за змістовим модулем 1	26	2	2	2			20
Змістовний модуль 2							
Тема 3. Правоутворення та правотворчість: проблемні аспекти	15	1	2	2			10

Тема 4. Актуальні проблеми юридичної діяльності та юридичної практики	11	1	-	-			10
Разом за змістовим модулем 2	26	2	2	2			20
Змістовний модуль 3							
Тема 5. Сучасні проблеми засобів правового впливу	12	-	2	-			10
Тема 6. Дія законів в часі, просторі та за колом осіб: проблеми теорії та практики	12	2	-	-			10
Разом за змістовим модулем 3	24	2	2				20
Змістовний модуль 4							
Тема 7. Актуальні проблеми реалізації та ефективності норм права	23	1	-	2			20
Тема 8. Проблеми усунення та подолання правових колізій і прогалин у праві	21	1	-	-			20
Разом за змістовим модулем 4	44	2		2			40
Усього годин	120	8	6	6			100

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Праворозуміння

Мета: поглибити знання про класичні типи праворозуміння та ознайомитись постнекласичними підходами до праворозуміння.

Поняття праворозуміння. Основні типи праворозуміння. Класичні та постнекласичні типи праворозуміння. Етастистський (юридичний) позитивізм: за і проти. Юснатуралізм: за і проти. Теологічна теорія права. Природно-правова теорія. Теорія «відродженого» природного права. Лібертарно-юридична теорія права. Позитивістська теорія права. Нормативістська теорія права. Соціологічна теорія права. Поняття права в позитивістській соціологічній концепції. Марксистська теорія права. Радянська концепція права як різновид класичного легістського позитивізму. Реалістична школа права: «мертвий» закон та «живе» право. Історична теорія права. Психологічна теорія права. Інтегративний підхід до праворозуміння. Комунікативна теорія права. Лібертарно-юридична теорія права Інституційна теорія права Постмодернізм і право.

Література:

Базова [2, 5, 10-12, 15, 18-23]

Допоміжна [7, 8, 20, 28]

Тема 2. Джерела і форми права як правові цінності: проблеми доктринального розуміння та практики реалізації.

Мета: з'ясування категоріально-понятійних засад джерел та форм права через призму проблем доктринально-практичних засад їх співвідношення. Поглиблення знань щодо видів джерел (форм) права та їх сучасними проблемами.

Підходи до розуміння джерел та форм права. Проблема співвідношення джерел та форм права. Види джерел (форм) права: позитивні та негативні аспекти. Співвідношення правового, нормативного та нормативно-правового акту. Закон в системі джерел права України. Якісний закон: критерії виміру.

Література:

Базова [2, 5, 7, 10-12, 14, 15, 19, 21-22]

Допоміжна [5, 8, 16, 18, 19, 25-27, 38]

Змістовний модуль 2.

Тема 3. Правоутворення та правотворчість: проблемні аспекти.

Мета: формування цілісного уявлення про категорії «правоутворення» та «правотворчість» та фундаментальними відмінностями між ними, визначити з фундаментальними відмінностями між східними і західними правовими культурами, визначити особливості та проблеми суб'єктно-стадійних аспектів, а також функціонального призначення зазначених категорій в сучасних умовах розвитку суспільства.

Підходи до розуміння та аспекти цінності правоутворення. Суб'єкти та стадії правоутворення. Природа та категоріальні ознаки правотворчості. Функціональне призначення правоутворення та правотворчості. Проблематика їх співвідношення. Поняття, зміст та значення правової експертизи.

Література:

Базова [2, 6, 10-12, 15, 19, 21-22]

Допоміжна [6, 8, 21, 29, 32, 34, 36, 37]

Тема 4. Актуальні проблеми юридичної діяльності та юридичної практики.

Мета: посилення наукових знань в контексті дослідження сучасних проблем юридичної діяльності та юридичної практики. Ознайомлення з шляхами вдосконалення юридичної практичної діяльності, особливо в контексті євроінтеграційних процесів, що є безумовно актуальним для сучасної України.

Дискусійність доктринальних підходів до розуміння юридичної діяльності. Змістовно-структурні особливості та диференціація юридичної діяльності. Підходи до розуміння та категоріальні ознаки юридичної практики. Види юридичної практики. Шляхи вдосконалення юридичної практики в Україні.

Література:

Базова [2, 9, 10-12, 15-17, 19, 21, 22]

Допоміжна [10, 17, 20, 35]

Змістовний модуль 3.

Тема 5. Сучасні проблеми правових засобів в Україні.

Мета: поглиблення знань щодо зростання ролі права як основного регулятора соціальних відносин, а також як засобу впливу на людську поведінку, зокрема через стимули такої активності як правові засоби.

Поняття правових стимулів. Ознаки правових стимулів. Класифікація правових стимулів. Поняття, ознаки, види правових обмежень, відмінності правових стимулів та правових обмежень. Поняття, ознаки та функціональне призначення правових пільг в сучасних умовах розвитку суспільних відносин. Пільги та привілеї: аспекти співвідношення. Імунітет як різновид пільг та привілеїв. Правові заохочення: питання доктринального розуміння. Сутність та функціональне призначення правових заохочень.

Література:

Базова [2, 3, 5, 10, 13, 15, 19, 21, 22]

Допоміжна [12, 23, 30]

Тема 6. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та за колом осіб: проблеми теорії та практики.

Мета: з'ясування проблем: введення в дію набрання чинності нормативно-правовими актами, умови набрання чинності законами України, особливості припинення чинності нормативно-правовими актами, питання законодавчого закріплення понять: «чинності» та «дії законів» в законодавстві України. Дія нормативно-правових актів в просторі та за колом осіб.

Меді дії нормативно-правових актів. Дія нормативно-правового акту. Введення в дію нормативно-правового акту. Чинність закону, особливості та умови набрання законом чинності. Втрата чинності нормативно-правових актів. Умови втрати чинності законами України.

Література:

Базова [1, 2, 4, 10-12, 15, 21, 22]

Змістовний модуль 4.**Тема 7. Актуальні проблеми реалізації та ефективності норм права.**

Мета: розглянути питання, пов'язані з реалізації норм права та сучасних питань пов'язаних з їх ефективністю, що є особливо актуальним для України.

Доктринальні підходи до змісту поняття реалізації норм права. Об'єктивна та суб'єктивна сторона реалізації норм права. Види форм реалізації норм права. Використання. Дотримання. Правозастосування. Умови правозастосування. Поняття ефективності норм права. Негативна ефективність норм права.

Література:

Базова [2, 5, 8, 10-13, 15, 19, 21, 22]

Допоміжна [11, 13, 18, 22, 33]

Тема 8. «Проблеми усунення та подолання правових колізій і прогалин у праві»

Мета: посилення наукової уваги щодо питань правових колізій та прогалин у права в контексті з'ясування сучасних проблем їх усунення та подолання, що є актуальним для України.

Колізії в праві. Причини існування колізій у сфері права. Характеристика колізійних норм. Способи подолання та усунення колізій в праві. Прогалини у праві проблеми їхнього визначення. Способи подолання прогалин в праві.

Література:

Базова [2, 5, 10-12, 15, 21, 22]

Допоміжна [9, 14, 15]

6. Контроль навчальних досягнень**6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів**

для денної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	ЗМ. Модуль 1		ЗМ. Модуль 2		ЗМ. Модуль 3		ЗМ. Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	3	3	1	1	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	2	2		
3	Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1			2	2
4	Робота на семінарських заняттях	10	1	10	1	10	2	20		
5	Робота на практичних заняттях	10	1	10	1	10			2	20
6	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
7	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1		5		1		5	
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	49		55		48		54
	Разом					206				
	Коефіцієнт					0, 291				
	Проміжний бал					60				
	Іспит					40				
	Підсумковий бал					100				

для заочної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	ЗМ. Модуль 1		ЗМ. Модуль 2		ЗМ. Модуль 3		ЗМ. Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1		
3	Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1			1	1
4	Робота на семінарських заняттях	10	1	10	1	10	1	10		
5	Робота на практичних заняттях	10	1	10	1	10			1	10
6	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1		5		1		5	
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	23		28		12		17
	Разом					80				
	Коефіцієнт					0,75				
	Проміжний бал					60				
	Іспит					40				
	Підсумковий бал					100				

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні практичних (семінарських) занять

Бал	Критерій
9-10	Магістр володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує для виконання практичних (семінарських) завдань, передбачених навчальною програмою. Відповідь магістра повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Правильно і усвідомлено використовує всі види нормативно-правової документації в межах навчальної дисципліни.
7-8	Магістр володіє основним матеріалом та застосовує його при виконанні практичних (семінарських) завдань як у типових, так і дещо ускладнених умовах. Для визначення основних понять, аналізує, порівнює і систематизує інформацію. Його відповідь в цілому правильна, логічна і достатньо обґрунтована. Виконує практичні (семінарські) завдання за типовим алгоритмом з консультацією викладача. Усвідомлено користується довідковою інформацією. При виконанні практичних (семінарських) завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити.
5-6	Магістр без достатнього розуміння відтворює основний навчальний матеріал та виконує практичні (семінарські) завдання з епізодичною допомогою викладача і з окремими помилками визначення основних понять. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки. Користується окремими видами нормативної документації. При відповіді та виконанні практичних (семінарських) завдань припускається помилок, може частково виправляти.
3-4	Магістр частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі виконати практичні (семінарські) завдання, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
1-2	Магістр за допомогою викладача відтворює на рівні розпізнавання окремі елементи (фрагменти) навчального матеріалу та виконує зі значними труднощами окремі елементи практичних (семінарських) завдань. Припускається суттєвих помилок.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Поняття права в позитивістській соціологічній концепції.
2. Реалістична школа права: «мертвий» закон та «живе» право.
3. Перспективи розвитку сучасних джерел права в Україні.
4. Сучасні тенденції розвитку юридичної практики в Україні.
5. Ефективність правових пільг.
6. Правові колізії: причини виникнення.

Завдання:

Підготувати доповіді до вищезазначених питань.

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням роздрукованих завдань або на платформі Moodle. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи та під час складання екзамену, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни здійснюється у формі екзамену – письмово. Максимальна кількість балів за екзамен - 40 балів.

Критерії оцінювання екзамену:

Кількість балів	Значення оцінки
37-40 балів	Допущено не більше 2 незначних помилок у питаннях. Відповіді повні. Студент вільно володіє теоретичним матеріалом та аналізує завдання на високому рівні
36-26 балів	Допущено не більше 5 незначних помилок у завданнях. Відповіді повні, з незначними неточностями. Студент володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на достатньому рівні.
25-15 балів	Допущено не більше 8 незначних помилок у завданнях. Відповіді з суттєвими неточностями. Студент володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на низькому рівні.
14-1 балів	Допущено більше 8 помилок у завданнях. Відповіді з суттєвими неточностями. Студент не володіє теоретичним матеріалом та аналізує (охарактеризовує) питання на низькому рівні.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Поняття та сутність права.
2. Правогенез. Різні підходи до проблеми виникнення права.
3. Поняття праворозуміння. Основні типи праворозуміння.
4. Класичні та постнекласичні типи праворозуміння.
5. Етатистський (юридичний) позитивізм: за і проти.
6. Юснатуралізм: за і проти.
7. Теологічна теорія права.
8. Природно-правова теорія.
9. Теорія «відродженого» природного права.
10. Позитивістська теорія права.
11. Нормативістська теорія права.
12. Неопозитивістські теорії права.
13. Соціологічна теорія права.
14. Історична теорія права.
15. Інтегративний підхід до праворозуміння.
16. Лібертарно-юридична теорія права.
17. Поняття джерела права. Джерела права в матеріальному і формальному значеннях.
18. Ієрархія джерел права.
19. Підходи до розуміння та аспекти цінності правоутворення.
20. Суб'єкти та стадії правоутворення.
21. Природа та категоріальні ознаки правотворчості.
22. Функціональне призначення правоутворення та правотворчості.
23. Проблематика співвідношення правоутворення та правотворчості.

24. Доктринальні підходи до розуміння юридичної діяльності.
25. Змістовно-структурні особливості юридичної діяльності.
26. Види юридичної діяльності.
27. Підходи до розуміння та категоріальні ознаки юридичної практики.
28. Види юридичної практики.
29. Шляхи вдосконалення юридичної практики в Україні.
30. Об'єктивна та суб'єктивна сторона реалізації норм права.
31. Поняття, зміст та значення правової експертизи.
32. Правова доктрина: поняття, форми вираження та роль в сучасному правовому регулюванні.
33. Форми реалізації права та їхні особливості.
34. Правозастосування і його особливості в порівнянні з іншими формами реалізації права.
35. Суб'єкти правозастосування та їхні особливості.
36. Принципи правозастосування.
37. Стадії правозастосування.
38. Умови правозастосування.
39. Дія нормативно-правових актів у часі, у просторі, за колом осіб.
40. Проблеми встановлення істини в правозастосуванні: її розуміння та визнання, роль в правозастосуванні.
41. Пільги та привілеї: аспекти співвідношення.
42. Імунітет як різновид пільг та привілеїв.
43. Правові презумпції в правозастосуванні.
44. Юридичні фікції в правозастосуванні.
45. Колізії в праві. Поняття та види.
46. Способи подолання та усунення колізій в праві.
47. Способи подолання прогалин в праві.
48. Аналогія права та судова правотворчість.
49. Негативна ефективність норм права.
50. Чинність законів України.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

для денної форми навчання

Разом: 120 год., із них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 8 год., практичні заняття – 8 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 50 год., семестровий контроль – 30 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі	ЗМ1		ЗМ2		ЗМ3		ЗМ4
Лекції (бали)	<i>Лекція 1 (1 б)</i>	<i>Лекція 2 (1 б)</i>	<i>Лекція 3-4 (2 б)</i>	<i>Лекція 5-6 (2 б)</i>		<i>Лекція 7-8 (2 б)</i>	
Семінарські заняття (бали)		<i>Семінар 1 (11 б)</i>	<i>Семінар 2 (11 б)</i>		<i>Семінар 3 (11 б)</i>	<i>Семінар 4 (11 б)</i>	
Практичні заняття (бали)		<i>ПР 1 (11 б)</i>	<i>ПР 2 (11 б)</i>		<i>ПР 3 (11 б)</i>		<i>ПР 4 (11 б)</i>
Модульні КР	<i>МКР-25б</i>		<i>МКР-25б</i>		<i>МКР-25б</i>		<i>МКР-25б</i>
СР (бали)	<i>5 балів</i>				<i>5 балів</i>		
Підсумковий контроль (вид, бали)	<i>Екзамен (40 балів)</i>						

для заочної форми навчання

Разом: 120 год., із них: лекції – 8 год., семінарські заняття – 6 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота – 100 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі	ЗМ1		ЗМ2		ЗМ3		ЗМ4
Лекції (бали)	<i>Лекція 1 (1 б)</i>		<i>Лекція 2 (1 б)</i>		<i>Лекція 3 (1 б)</i>	<i>Лекція 4 (1 б)</i>	
Семінарські заняття (бали)		<i>Семінар 1 (11б)</i>	<i>Семінар 2 (11 б)</i>		<i>Семінар 3 (11 б)</i>		
Практичні заняття (бали)		<i>ПР 1 (11 б)</i>		<i>ПР 2 (11 б)</i>			<i>ПР 3 (11 б)</i>
СР (бали)	<i>5 балів</i>				<i>5 балів</i>		
Підсумковий контроль (вид, бали)	<i>Екзамен (40 балів)</i>						

8. Рекомендована література

Базова

1. Абрамович Р.М. Принцип незворотності дії закону в часі: еволюція, стан та перспективи вдосконалення його застосування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2015. 171 с.
2. Актуальні проблеми теорії держави і права: навч. А43 посібн. / Шевченко А. Є., Топчій В. В., Кудін С. В. та ін.; Державна фіскальна служба України, Університет ДФС України. ф Ірпінь, 2016. 200 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 79).
3. Вакарюк В.О. Правові засоби як складова частина правового режиму з позицій інструментальної теорії права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. Вип.48. Том. 1. 2018. С. 15-18.
4. Введення в дію законів України: питання теорії та практики: Монографія / М.О. Теплюк, О.І. Ющик. Київ, Парламент. вид-во, 2011.
5. Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії / Відп. ред. Н.М. Оніщенко. Київ.: Видавництво «Юридична думка», 2008. 344 с.
6. Дідич Т. О. Правоутворення в Україні: теоретико-правові та практичні аспекти : Монографія. К. : Видавництво Ліра-К, 2018. 492 с.
7. Дунас О.І. З'ясування сутності джерел права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. №6-3. Том. 1. С. 5-8.
8. Завальнюк В.В. Ефективність права: антропологічний та євроінтеграційний аспекти. *LE PORTUS*. №1(3). 2017. С. 39-49.
9. Завгородній В.А. Вплив практики Європейського суду з прав людини на юридичну діяльність в Україні: теоретичний, методологічний і прикладний аспекти : монограф. / В. А. Завгородній. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 536 с.
10. Загальна теорія права : підручник / за заг. ред. М. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
11. Загальна теорія права: підруч. для студ.-юристів / за ред. д-ра юрид. наук, проф. С. В. Бобровник. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 568 с.
12. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Ю.М. Загальна теорія держави і права: підручник. Львів: Новий світ, 2000. 2018. 584 с.
13. Корж І.Ф. Проблеми правового впливу на суспільні відносини в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. №5. 2020. С. 15-19.
14. Корунчак Л.А. Джерела права: синергетичне бачення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. Вип. 53. Том 1. 2018. С. 31-34.
15. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи [Книга] : курс лекцій / А. Машков. Київ : Четверта хвиля, 2008. 464с.
16. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції: монографія. Одеса: Фенікс, 2019. 420 с.
17. Міщенко І.В. Юридичні технології та інновації в юриспруденції: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / І.В. Міщенко / Національний університет «Одеська юридична академія» 2020. 41 с.
18. Оніщенко Н.М. Сприйняття права в умовах демократичного розвитку: проблеми, реалії, перспективи. Київ., 2008. 320 с.
19. Попович В.М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку: монографія. Київ.: Юрінком Інтер, 2015. 384 с.
20. Рябовол Л. Праворозуміння як наукова проблема: деякі тенденції сучасного етапу дослідження. *Актуальні проблеми правознавства*. Випуск 1 (17). 2019 р. С. 17-22.
21. Теорія держави і права: підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурка ;МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
22. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. Київ. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

Допоміжна

1. Андрусів Л. М. Оприлюднення нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України / Л. М. Андрусів // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 84 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2019. С. 3-9.
2. Атаманова М. Проблемні питання застосування норм права. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №2. С. 164-169.
3. Богачова Л. Л. Оприлюднення нормативно-правового акта як стадія підзаконного нормотворчого процесу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 5. С. 18-21.
4. Богачова Л.Л. Дія підзаконних нормативно-правових актів в часі. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 3(28) Том 1, 2019. С. 11-13.
5. Гиляка О. С. Юридичний документ: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2017. 20 с.
6. Дідич Т. О. Взаємодія законотворчості та політичного плюралізму в сучасних умовах розвитку України. *АЛЬМАНАХ ПРАВА. Тлумачення права: від теорії до практики*. Випуск 12. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 71-76.
7. Дурнов Є. Характеристика підходів до інтерпретації професійного праворозуміння. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. С. 96 - 101.
8. Жаровська І. М. Сучасна теорія держави і права: традиційність та новаторство підходів. URL : http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/vnulpurn_2016_837_43.pdf
9. Іванченко О. Подолання правових колізій – пріоритетне завдання сучасної юридичної науки. *Юридичний вісник*. 2018. №2. С. 11-16.
10. Корнелюк Ю. Здійснення окремих видів юридичної діяльності в умовах англо-американської правової сім'ї. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки". Т. 7, № 2, 2020. С. 71-76.*
11. Костицький В. В. Тлумачення норм права як форма реалізації права. *АЛЬМАНАХ ПРАВА. Тлумачення права: від теорії до практики*. Випуск 12. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 24-30.
12. Кравчук С. Теоретико-правові аспекти регулювання суспільних відносин. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2022. Вип. 69. С. 31-36.
13. Купіна Л.Ф. Критерії ефективності правових норм. *Право*. Вип. 32. 2017. С. 51-57.
14. Курило М. П., Ясинок Д. М. Законодавчі прогалини та судова правотворчість: взаємозв'язок понять. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2022. С. 77-82.
15. Ленгер Я. І. Колізії в муніципальному праві: проблеми теорії та практики. Автреф. дис. ... д-ра. юрид.наук. 12.00.02. Ужгород. 28 с.
16. Львова О.Л. Правова доктрина як матриця якісного права. *Правова держава*. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С.88-98.
17. Манько Д.Г. Технології та алгоритми юридичної діяльності. Дис. ...канд.юрид.наук. 12.00.01. Одеса. 2020. 460 с.
18. Мельник А. М. Генезис судової практики і судового прецеденту. *АЛЬМАНАХ ПРАВА. Тлумачення права: від теорії до практики*. Випуск 12. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 191-195.
19. Міхайліна Т. Іманентність правосвідомості щодо системи джерел права. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №11. С. 175-178.
20. Міщенко І.В. Юридичні технології та інновації в юриспруденції: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / І.В. Міщенко / Національний університет «Одеська юридична академія» 2020. 41 с.
21. Окопник О.М., Гаврилюк Ю.В. Міжнародна правотворчість в умовах глобалізації та вдосконалення для України. *Вісник Університету імені А. Нобеля. Серія «ПРАВО»*. 2020. №1 (1). С. 130-134.

22. Оніщенко Н. М. Проблемні питання тлумачення доктринальних помилок. *Альманах права. Тлумачення права: від теорії до практики*. Випуск 12. Київ : Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2021. С. 19-24.
23. Оніщенко Н.М. Правове регулювання, правовий вплив та правове забезпечення: індекс взаємовизначеності. *Правова держава*. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С. 46-54.
24. Панкратова В.О. Заборона зворотної дії нормативно-правових актів як прояв стабільності законодавства. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. Том 31 (70). №6. 2020. С. 1-6.
25. Пархоменко Н. Концептуальні основи теорії джерел права. *Право України*. 2017. №6. С. 9-16.
26. Пархоменко Н.М. Джерела права: проблеми теорії та методології. К. *Юридична думка*. 2008. 335 с.
27. Пархоменко Н.М. Правова доктрина як результат правозастосовної діяльності суду. *Правова держава*. Випуск 31. Київ: Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2020. С. 54-62.
28. Пасечник О. Метамодерністське праворозуміння як рефлексія коливань пізнання сучасного права. *Юридичний вісник*. 2022. №2. С. 16-22.
29. Рябченко Ю.Ю. Судова правотворчість як спосіб забезпечення верховенства права. *Право і суспільство*. 2022. №1. С. 62-68.
30. Сіроткіна М.В. Поняття та зміст правового компромісу у кримінальному процесі: концептуальні підходи. *Часопис Київського університету права*. 2020. №3. С.280-284.
31. Стецик Н. «З дня» чи «з дня, наступного за днем» офіційного опублікування: до проблеми визначеності моменту набрання чинності нормативно-правовими актами. *Вісник Львівського університету. Серія «Юридична»*. 2016. Вип. 63. С. 29–36.
32. Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики: матеріали Х Міжнародної науково-практичної конференції (23 червня 2022 року: Зб. тез наук. праць / за заг. редакцією М.В. Трофименко. Київ: МДУ, 2022. 346 с.
33. Тимченко Г.В. Розмежування понять «ефективність законодавства» та «ефективне законодавство». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. №9-2. Том 1. С. 41-44.
34. Чаплюк О.І. Porównawcze aspekty prawne postanowienia Konstytucji Ukrainy i Rzeczypospolitej Polskiej i mechanizm ich wprowadzania // Aktualne problemy prawa Polski i Ukrainy: monografia zbiorowa / Uniwersytet Gdański, Kijowski Uniwersytet Prawa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy; pod redakcją Andrzej Szmyta, Jurija Boszyckiego, Jakuba Steliny, Wiaczesław Iwanowa. – G.: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2018. - С. 259-275
35. Чаплюк О.І. Концепція розвитку юридичної освіти – основа реалізації права на якісну освіту. Права людини в сучасних умовах розбудови громадянського суспільства в Україні: До тижня права і дня Загальної декларації прав людини : зб. наук. праць за матер. круглого столу, Київ, 11 грудня 2020 р. / редкол.: І.А. Грицяк, С.В. Бобровник, С.О. Мосьондз, А.Ю. Нашинець-Наумова, Т.О. Дідич, А.П. Чернега. Київ. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 308 с. (С.63-68).
36. Чаплюк О.І. Проблеми правового забезпечення законодавчого процесу в Україні. Проблеми законодавчого регулювання порядку розробки та прийняття нормативно-правових актів: тези доп. та повідомл. учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 2-3 лист. 2017 р.)/ Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків: Право, 2017. - С. 158-160.
37. Чаплюк О.І. Теоретико-правові засади конституційної правотворчості в Україні // Державно-правове регулювання суспільних відносин в умовах нових глобалізаційних викликів: вітчизняні та міжнародні реалії: монографія / Київський університет права НАН України ; за заг.ред. проф. Ю.Л. Бошицького. – Київ.: Талком, 2019. – С. 77-89.
38. Чубоха Н. Співвідношення категорій «форма» та «джерело» права. *Історико-правовий часопис*. 2018. №2 (12). С. 105-110.